

بررسی تطبیقی هنرهای هفتگانه با آیین های سنتی و تاثیر آن بر فرهنگ مردم شهر بوشهر

شاهین پورحیدر، دکتر علیرضا گلستانی

دانشجوی علوم اجتماعی گرایش مطالعات فرهنگی

Shahin.pourheydar61@gmail.com

چکیده :

سرپنجه های پرتوانی بوده که با ذوقی سرشار پشم شتر را به عبایی لطیف، پیش نخل را به تک و یا کپیره، پشم گوسفند را به گبه ای خوش نقش و نگار و چوب سای را به بوم یا ناکویی غول پیکر برای کسب رزق و روزی حلال از سفره نیلی دریا مبدل کرده است. در حوزه ادبیات تنها اشاره به آیین های خیام خوانی، شاهنامه خوانی، خمسه خوانی و مثنوی خوانی که مقدمه ای است بر شروه خوانی خود شاخصه ای بارز است از آشنایی با ادبیات کهن ایران زمین در این خطه. دل سروده های دو بیتی سرایان سوته دل این سامان و چهره های ماندگار شعر و ادبیات داستانی، خود آفتابی است دلیل آفتاب. معماری بیت میلانی با عمارت های با شکوه ترکیبی سحرانگیز از هنر آبادگران این خاک دارد. شناسیها و طارمه ها، پنجره های هلالی و ارسی های رنگارنگ به تعبیر فرزانه ای : "سمفونی از رنگ، باد و نور است که هر تماشاگری چون بر کرانه پرمز آن گام بردارد، بی هیچ گونه مقاومتی، جذب مغناطیس نیرومند آن خواهد شد و شیفته وار در اندرون سحر آن اسیر شده و تو گویی آنکه این تکه از عالم خاک، ارثیه ای ماورایی است که خدایگان در زمین چون آتش جای گذاشته اند و سالیانی است که فروزان بوده و اکنون با تمام خستگی و بی مهری، هنوز شراره های آن طنازی می کنند و یادآور همه خاطرات آدم هیبوط یافته از بهشت برین است و از این رو است که هر روحی در شوق وصال آن سوزان می شود و ناخودانگیخته در شبکه کوچه های تنگ و پیچیده آن محو می شود".

سیاق خاص و منحصر بفرد سینه زنی و همراهی آن با آیین بُر حیدری در هنگامه سوگواری با عشق به اهل بیت علیهم السلام بواسطه نظم و هارمونی و در روزگار سرور و شادمانی، یزله و چهار دستمال از هنرهای نمایشی و حرکات موزون و هماهنگی است که هر بیننده ای را با گرانس شگفت انگیزش جذب می کند و در آخر شجره ای که این اقلیم جنوبی را از هنر هفتم نیز بی نصیب نگذاشته نشأت گرفته از کُتلی در آوردن در کوچه های تنگ و ترش اما با مهر چهار محل بوده و تعزیه هایی که در میدانهای هر محل با شبیه خوانی اشقیاء و اولیاء برپا می شده تا تاریخچه

پیدایش انواع هنر از ازل تاکنون در هفت دسته مشخص، معرفی شده است: موسیقی، هنرهای دستی، هنرهای ترسیمی، ادبیات، معماری، حرکات موزون و نمایشی و در پایان فیلم و سینما و نمایش. واکاوی پیشینه هر کدام از این هنرها در این کهن مرز و بوم حکایت از درخشندگی چشمگیر آن دارد. موسیقی، ریتم و آوا در تار و پود زندگی مردم این سامان آنچنان تنیده شده که جدایی از آن، امری ناشدنی محسوب می شود. از آن لحظه که پدر به شکرانه تولد فرزند، در بیات ترک، اذان می گوید تا آن دم که مادر بر سر مختک یا گاهواره جگرگوشه اش لالایی می خواند یا مادامی که کودک پای رفتن می گیرد برایش، نغمه های شادی سر می دهد، گوش کودک پر می شود از آوا و نوا. چگونه می شود در مجلس ها شاهنامه خوانی و سپس جنگنامه خوانی را داشت، شگفت انگیز است خمسه خوانی نظامی در روستاهای این دیار. هم چنین منظومه های فلک ناز بروی آواز کار دریا خود حکایتی افسونگر دارد و در کدامین نقطه این دیار اهورایی، در ایران عزیزمان نظاره گر پردازش و خوانش رباعیات خیام در موسیقی بومی بوده اید؟ و اینجا در جنوب ایران در این نهنک پیر خفته در جوار آب های نیلگون خلیج فارس از دیر باز اتفاق افتاده و جوانانی عاشق که این آیین را حفظ کرده و معرف بوده اند. زیباتر از موارد فوق الذکر حضور مذهبی چاووشی در چهارگاه موسیقی ایرانی، جهت بدرقه و پیشواز زوار است. شروه ای که از دل برمی خیزد و ناگزیر بر دل می نشیند و بیتی که دل گوئی مادر از به خانه بخت رفتن فرزندش است، همه و همه از تولد تا مرگ و از بزم تا رزم و در سور و سوگ در حیات مردم دیار نخل و دریا جاری و ساری ست. این داستان ادامه دارد تا ختم گردد به بدرقه ای که پیکری را بر دوش می کشند برای سفر به خانه ابدی. موسیقی سوگواری که خود مبحثی مفصل دارد. در هنرهای ترسیمی تنها اشاره به نقوش گبه و گلیم و جاجیم که بعضا بی نقشه و بداهه بطور ذهنی باف زده می شود بس است تا مشتریانی در بازارهای خارج از این جغرافیا را نیز به شگفتی وا دارد. هنرهای دستی نیز از دیرباز حاصل آفرینش